

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.11.2008, sp. zn. 5 Tdo 1313/2008

Číslo:

Právní věta:

Soud:

Datum rozhodnutí: 01.01.1970

Spisová značka:

Číslo rozhodnutí:

Číslo sešitu:

Typ rozhodnutí:

Hesla: Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

Předpisy: 140/1961 Sb. § 125 odst. 1

Druh:

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 37

Pojem „jiného“ se vztahuje k pachateli trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 tr. zák. a nikoli k účetní jednotce, v rámci níž došlo k porušování povinností při vedení účetnictví. Proto může statutární orgán, ředitel nebo jiná osoba (např. účetní) ohrozit majetková práva i té účetní jednotky, v níž působí a ve které se dopustil některého z jednání popsaných v citované skutkové podstatě.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2008, sp. zn. [5 Tdo 1313/2008](#))

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného Ing. A. M., CSc., proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 6. 2008, sp. zn. 10 To 200/2008, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou pod sp. zn. 10 T 154/2007.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 23. 4. 2008. sp. zn. 10 T 154/2007. byl obviněný Ing. A. M., CSc., uznán vinným trestným činem zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 tr. zák., kterého se dopustil tím, že v době nejméně od roku 1999 do konce srpna 2005 v D. obviněný Ing. A. M., CSc., jako ředitel a obviněná M. Š. jako vedoucí ekonomického a provozního úseku Střední průmyslové školy elektrotechnické v D. záměrně nevedli a nezajistili řádné a správné vedení účetní evidence školy tak, aby věrně a pravdivě zobrazovalo stav hospodaření a majetek školy, což jim ukládá zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, neboť v uvedeném období nebyly řádně a včas prováděny pravidelné roční inventarizace

majetku tak, aby dávaly přesný přehled o skutečném stavu majetku školy, přičemž formálně byly vůči nadřízené složce opakovaně vykazovány nulové inventarizační rozdíly skutečného fyzického stavu majetku školy oproti stavu účetnímu, majetek školy nebyl řádně evidován, likvidovaný majetek nebyl řádně protokolárně a následně účetně vyřazován z účetních evidencí, nebylo řádně účtováno o spotřebě materiálu a nebylo účtováno o majetku vedeném v operativní evidenci na podrozvahových účtech, v důsledku čehož byly po nástupu nového ředitele do funkce a po provedení důkladné a podrobné inventarizace majetku školy ke dni 30. 4. 2006, která byla ověřena nezávislým auditorem, zjištěny velmi vysoké inventarizační rozdíly, a to na účtech:

samostatné movité věci a soubory movitých věci

- 5 671 042,85 Kč,

drobný dlouhodobý hmotný majetek

- 441 603,79 Kč,

drobný dlouhodobý hmotný majetek - učební pomůcky

+ 1 851 493,63 Kč,

sklad dílen

- 178 032,23 Kč,

čímž ohrozili majetková práva Střední průmyslové školy elektrotechnické v D. a Královéhradeckého kraje jako zřizovatele uvedené příspěvkové organizace, neboť s majetkem školy mohlo být v důsledku jeho nepřehledné a nedostatečné evidence a neúplného a neprůkazného účtování nakládáno v rozporu s jejich oprávněnými zájmy vlastníka.

Za tento trestný čin byl obviněnému Ing. A. M. CSc., uložen podle § 125 odst. 1 tr. zák. za použití § 45 odst. 1, 2 a § 45a odst. 1 tr. zák. trest obecně prospěšných prací ve výměře 400 hodin. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byl poškozený Královéhradecký kraj, se sídlem H. K., zastoupený hejtmánem, odkázán se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl usnesením ze dne 26. 6. 2008, sp. zn. 10 To 200/2008, o odvoláních obou obviněných tak, že je podle § 256 tr. ř. jako nedůvodná zamítl.

Proti uvedenému usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 6. 2008, sp. zn. 10 To 200/2008, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 23. 4. 2008, sp. zn. 10 T 154/2007, podal obviněný Ing. A. M., CSc., prostřednictvím obhájce Mgr. P. M. dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. zák. (správně tr. ř.), neboť je přesvědčen, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku a jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V podrobnostech dovolatel uvedl, že skutkovou podstatu souzeného trestného činu vymezenou v alinea první ustanovení § 125 odst. 1 tr. zák. nenaplnil, neboť účetní knihy, zápisy či jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole vedeny byly, a navíc nebylo zákonnou povinností obviněného jako ředitele školy vést účetnictví školy, obviněný ani nevěděl o nedostatecích v účetní evidenci, ani o tom, že by mohla být ohrožena majetková práva jiného. Dovolatel citoval z rozhodnutí Nejvyššího soudu pod sp. zn. 3 Tdo 328/2003 a v této souvislosti upřesnil, že soud neshledal, že by jakýkoliv z předmětných dokladů nebyl vyplňován buď vůbec, nebo že by byl vyplňován nedostatečně, shledal jen, že doklady byly vyplňovány nepravdivými údaji, což je však již skutková podstata podle alinea druhá téhož odstavce § 125 tr. zák.

Dovolatel se dále domnívá, že nebyl tím, kdo by byl ze zákona povinen vést účetnictví. S odkazem na ustanovení § 90 odst. 2 tr. zák. pak uvedl, že toto ustanovení mluví pouze o zvláštní vlastnosti, způsobilosti či postavení, nikoli však o zvláštní povinnosti. Soudy však toto ustanovení používají také tehdy, když pachatel musí být nositelem zvláštní povinnosti, což považuje obviněný za nepřípustné, neboť takový výklad jde k tíži obviněného. Obviněný tedy nebyl tím, kdo účetnictví ve skutečnosti vedl, a proto nemohl ani v dokladech uvést nepravdivé nebo hrubě zkreslující údaje, což ostatně ani soud neshledal a přesto ve výroku rozsudku soud prvního stupně shrnul, že tak obviněný učinil. Pokud by měl být obviněný odpovědný za trestněprávní jednání spoluobviněné M. Š., která doklady fakticky vedla, pak zdůraznil, že ani pak nemohl být trestně odpovědný i on, protože z jeho strany

zde existoval nedostatek zavinění. Také okresní soud dovozuje z provedených důkazů pouze úmysl nepřímý, který dovozuje jak z výpovědi obviněné M. Š., tak i z výpovědi svědkyně F. a z přípisu obviněné M. Š. ze dne 7. 6. 1999. K těmto důkazům má dovolatel značné výhrady.

Soud vůbec nedovodil a nevyslovil vědomost obviněného ohledně ohrožení majetkových práv školy či zřizovatele, přičemž obviněný také popírá, že by k takovému ohrožení došlo. Pokud nelze tedy dovodit vědomost, pak nelze dovodit ani nepřímý úmysl a tím méně úmysl přímý ve vztahu k následku, tudíž nelze skutek popsany ve výroku o vině posoudit jako trestný čin.

K ohrožení majetkových práv jiného pak dovolatel namítl, že práva školy nelze nazvat majetkovými právy jiného, když škola je účetní jednotkou, o jejímž případném porušování povinností při vedení účetnictví se v tomto řízení jedná. Pokud pak jde o majetková práva zřizovatele, okresní soud se s jejich ohrožením či neohrožením vypořádal pouze konstatováním, že v důsledku nevezení účetnictví tak, aby věrně zobrazovalo skutečný stav hospodaření a majetku školy, bylo možno s tímto majetkem nakládat v rozporu s oprávněnými zájmy jak školy samotné, tak i jejího zřizovatele, který škole příslušný majetek svěřil do užívání. Obviněný se neztotožnil s tím, že by případná možnost nakládat s majetkem v rozporu s oprávněnými zájmy zřizovatele mohla být automaticky považována za ohrožení jeho majetkových práv. Vzhledem k tomu, že právní řád pečlivě rozlišuje pojem „práva“ od pojmu „právní zájem“ či „oprávněné zájmy“, lze se domnívat, že pokud by zákonodárce chtěl, aby k naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu postačovalo porušení právem chráněných zájmů či oprávněných zájmů jiného, zakotvil by to přímo do textu zákona. Soud vychází ohledně porušení majetkových práv jiného z toho, že naprosto každé uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslujících údajů v účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech vede automaticky k ohrožení majetkových práv jiného, avšak dovolatel se s tímto nemůže ztotožnit, neboť takový závěr je v rozporu se všemi třemi alineami odstavce 1 § 125 tr. zák. Pokud krajský soud uvádí, že skutkovou podstatou uvedeného trestného činu je toliko chráněn zájem adresáta informace o stavu hospodaření a majetku na její pravdivosti, pak se i tento soud dopustil nesprávného hmotně právního posouzení, protože vycházel z toho, že bezpečnost majetkových práv jiného není chráněna uvedenou skutkovou podstatou.

Soud první instance se vůbec v rámci právního posouzení ve značném rozsahu zaměřil na posouzení porušování zákona o účetnictví, přitom ale porušení zákona o účetnictví samo o sobě není ještě trestným činem. Soud se měl správně zabývat tím, zda byly naplněny všechny znaky souzené skutkové podstaty, a nikoli pouze porušením právních předpisů o účetnictví. Tuto zásadní vadu krajský soud vůbec nezaregistroval.

Jako poslední vadu vytkl dovolatel napadeným rozhodnutím, že v mnoha ohledech nesprávný byl také způsob, jakým okresní soud aplikoval zákon o účetnictví. Obviněný si nechal na vlastní náklady zpracovat znalecký posudek s cílem odpovědět v obecné rovině, zda a v jakých ohledech došlo k porušení právních předpisů o účetnictví. O tento posudek se pak opírá další argumentace obviněného, který dále rozvedl, že pokud svědci vypověděli, že movitý majetek nebyl řádně označen a chyběla inventární čísla na řadě věcí, které byly rozmístěny po budově bez místa určení, pak obviněný zdůraznil, že nikoliv každá movitá věc musí být evidována a následně označena inventárním číslem. Tyto skutečnosti potvrzuje i obviněným předložený znalecký posudek, přičemž krajský soud se s touto námitkou opět nevypořádal. Dovolatel tedy namítl, že měly být správně rozebrány jednotlivé věci, u kterých mělo být zjištěno, zda podléhají či nepodléhají inventarizaci. Soud prvního stupně dále dovozoval chyby v provádění inventarizací v tom, že likvidační komise v podstatě nepracovaly, nescházely se a ani nejednaly. Jak ale vyplývá z odpovědi znalce, inventarizační ani likvidační komise se vůbec fyzicky scházet nemusí, rozhodující jsou souhlasy jejich jednotlivých členů, které v případě dovolatele nebyly nikdy sporovány. Znalec ani po hlubším studiu celého spisu nebyl schopen zodpovědět otázku, zda se v účetnictví vyskytovaly nedostatky v inventarizaci majetku, v jakém rozsahu mají podíl na vzniklých inventarizačních rozdílech, jaké vlivy a ve kterých oblastech evidence majetku k pochybením případně došlo. Přesto soudy obou stupňů bez takového znaleckého posudku tuto otázku posoudily tak, že je dostatek důkazů k učinění závěru o výskytu takových nedostatků, tudíž hodnotily předpisy o účetnictví nesprávně a došlo tak k nesprávnému

právnímu posouzení.

V závěru dovolání pak obviněný Ing. A. M., CSc., navrhl, aby Nejvyšší soud vydal rozhodnutí, že rozsudek Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 23. 4. 2008, sp. zn. 10 T 154/2007, a usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 6. 2008, sp. zn. 10 To 200/2008, se zrušují. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, jemuž bylo dovolání obviněného Ing. A. M., CSc., doručeno ve smyslu § 265h odst. 2 tr. ř., se k němu vyjádřil v tom smyslu, že podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), jenž je účinný od 1. 1. 2005, tedy byl účinný i v době ukončení skutku páchaného obviněným, je ředitel statutárním orgánem školské právnické osoby (§ 131 odst. 1), přičemž školská právnická osoba má uloženo vést účetnictví podle zvláštních právních předpisů. Obdobné povinnosti byly stanoveny i v době do 31. 12. 2004 podle zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), kdy školy měly vést hospodářskou dokumentaci a účetní evidenci, evidenci majetku (§ 38a odst. 1 písm. i) a podle zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve Školství, potom školu řídil ředitel, odpovědný mimo jiné za využívání svěřených hospodářských výsledků a zpracování výročních zpráv o hospodaření školy (§ 3 odst. 1). Konkretizace povinností obviněného byla provedena Směrnicí rady Královéhradeckého kraje, jak uvedly zmíněné soudy v odůvodnění jejich rozhodnutí. Obviněný tedy byl na základě výše uvedeného osobou, jíž byla uložena povinnost vést účetnictví účetní jednotky, resp. zajistit, aby toto účetnictví bylo vedeno. Tomuto úkolu však obviněný plně nedostál, neboť ve vztahu k inventarizaci majetku zajistil vedení účetnictví pouze formálně (zejména bez označení movitého majetku, za absence inventarizačních čísel a za rozmístění věcí po budově bez místa určení a evidence přesunu, bez faktického zjišťování inventarizačních rozdílů, nedostatků či závad), když do účetnictví sice bývaly zařazeny listiny dokládající údajné provedení inventarizace (tedy účetnictví jako takové bylo formálně vedeno), avšak aniž by – vzhledem k faktickému neprovedení inventarizace – správně a průkazně odrážely skutečný stav. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství dále zdůraznil, že povinnost k vedení účetnictví ovšem nelze vnímat pouze ve vztahu k výsledku, kterým je soubor v konečném důsledku vyhotovených listin, ale i jako určité tomu předcházející kroky, spočívající např. v potřebné kontrole majetku, v jeho evidenci, soupisu apod. Obviněný přitom provedení naznačených kroků nezajistil, tedy ani nemohl zajistit zákonem požadované řádné vedení účetnictví ve smyslu § 2, § 6, § 8 odst. 1 a § 29 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění účinném v době spáchání činu, a v návaznosti na to ve smyslu § 125 odst. 1, alinea první, tr. zák. Existence nedostatků byla zároveň s ohledem na skutkový stav věci (mimo jiné s ohledem na zjištěné upozornění ze strany spoluobviněné M. Š.) obviněnému zjevně známa. Obviněnému nelze přisvědčit, ani pokud jde o nemožnost aplikace ustanovení § 90 odst. 2 tr. zák. Dále státní zástupce také konstatoval, že obviněný nebyl přímo osobou, která vedla účetnictví, nicméně byl osobou, jež byla za vedení účetnictví a jeho správnost odpovědná. Obviněný si přitom podle skutkových zjištění učiněných soudy činnými dříve ve věci, jak již bylo zmíněno, byl vědom pochybení při zpracování a vedení účetních podkladů a účetnictví (byl na ně upozorněn) a tento stav nijak neměnil, resp. ho svým přístupem k věci spíše inicioval. Za takových okolností obviněný samozřejmě není trestně odpovědný za jednání spoluobviněné M. Š., ale pouze za zaviněné jednání vlastní. V důsledku shora popsané činnosti obviněného došlo nepochybně k následku předvídanému v § 125 odst. 1 in fine tr. zák., a to především ve vztahu ke Královéhradeckému kraji, jenž v podstatném rozsahu ztratil přehled o skutečném inventárním stavu subjektu (o stavu jeho majetku, a to ve finančním vyjádření v řádech milionů korun), jehož byl zřizovatelem, což jistě mohlo mít významný vliv zejména v rámci ekonomických postupů a rozhodnutí a v návaznosti na to na jeho majetková práva. V této souvislosti není možné přehlédnout, že ustanovení § 125 odst. 1 tr. zák. požaduje toliko ohrožení majetkových práv, nikoli nutně jejich definitivní narušení. K dalším námitkám obviněného lze uvést, že soudy činné dříve ve věci se skutečně zaměřily i na posouzení porušení zákona o účetnictví, což však bylo s ohledem na zvažovanou (a v konečném důsledku aplikovanou) právní kvalifikaci nutné, přičemž se ale dostatečně zaobíraly i posouzením skutku z trestně právního pohledu. Pokud jde o znalecký posudek, jenž si obviněný nechal vypracovat až v souvislosti s vyhotovením dovolání, tento důkazní

prostředek nebyl předložen a hodnocen v průběhu řízení a tudíž z něj hypoteticky dovoditelné závěry nejsou součástí ustáleného skutkového stavu. Není k němu proto možné přihlížet, když je navíc potřeba uvést, že znalec sám v jeho posledním odstavci uvádí, že neměl k dispozici ani všechny potřebné doklady z účetní evidence Střední průmyslové školy elektrotechnické v D.

Vzhledem k výše uvedené argumentaci státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného Ing. A. M., CSc., v jeho celku odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné a aby tak za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. učinil v neveřejném zasedání, přičemž rovněž souhlasil podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. pro případ jiného než navrženého způsobu rozhodnutí, aby takové rozhodnutí bylo učiněno v neveřejném zasedání. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve v souladu se zákonem zkoumal, zda není dán některý z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., a na základě tohoto postupu shledal, že dovolání ve smyslu § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou (§ 265d odst. 1 písm. b/, odst. 2 tr. ř.), řádně a včas (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.) a splňuje náležitosti dovolání. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněným vznesené námitky naplňují jím tvrzené dovolací důvody, a shledal, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl uplatněn v souladu se zákonem vymezenými podmínkami. Následně se Nejvyšší soud zabýval důvodem odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., tedy zda nejde o dovolání zjevně neopodstatněné.

K problematice právního posouzení věci Nejvyšší soud uvedl:

V rámci uplatněného dovolacího důvodu podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný Ing. A. M., CSc., vznesl ve vztahu k právní kvalifikaci jeho jednání ve výše uvedeném směru několik právně relevantních námitek. První výhrada spočívala v tom, že nalézací i následně odvolací soud nesprávně právně posoudily jeho jednání, protože obviněný svým jednáním nemohl naplnit skutkovou podstatu daného trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 tr. zák. v jeho alince první, neboť jednak účetní knihy, zápisy či jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole vedeny byly a jednak nebylo zákonnou povinností obviněného jako ředitele školy fakticky vést účetnictví školy, a proto obviněný ani nevěděl o nedostacích v účetní evidenci, ani o tom, že by mohla být ohrožena majetková práva jiného, natož aby v účetnictví uváděl nepravdivé či hrubě zkreslené údaje. Tuto činnost prováděla spoluobviněná M. Š. a soud tak obviněného činí trestně odpovědným za jednání jiné osoby. Z těchto důvodů chybí z jeho strany zavinění.

Pokud jde o tyto námitky právní povahy, je třeba především uvést, že trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 tr. zák., kterého se měl dopustit dovolatel, spáchá ten, kdo nevede účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, ač je k tomu podle zákona povinen, nebo kdo v takových účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslující údaje, nebo kdo takové účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými nebo zatají a ohrozí tak majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně.

Soud prvního stupně k naplnění zákonného znaku nevedení účetních knih a jiných příslušných dokladů a k povinnosti obviněného jako statutárního zástupce předmětné školy vést takové doklady uvedl v odůvodnění svého rozsudku, že kromě jiného z kontrolního protokolu Krajského úřadu Královéhradeckého kraje, shrnujícího výsledky kontroly inventarizace majetku a závazků Střední průmyslové školy elektrotechnické v D., provedené ke dni 31. 12. 2004 a tedy v době působení obviněného, vyplynulo, že předmětná škola, kde byl obviněný ředitelem, neúčtovala o majetku vedeném v operativní evidenci na podrozvahových účtech a inventarizace majetku a závazků ke dni 31. 12. 2004 neproběhla řádně a v souladu se zákonem o účetnictví. Skutek prokazuje dále i zpráva nezávislého auditora Ing. M. Č. o výsledku mimořádné inventarizace, která dokumentuje zjištěné rozdíly, které vznikaly postupně již od roku 1993 v důsledku špatné evidence majetku, nepřizpůsobením evidence nové verzi softwaru, nedůsledně prováděnými inventarizacemi, nepromítnutím zjištěných rozdílů do účetnictví a nevyřazováním likvidovaného majetku z účetní evidence. Soud dále uvedl, že jím uvedené výpovědi jsou podporovány právě výše zmíněnými

listinnými důkazy. Z podkladů výše vyjmenovaných dále soud uzavřel, že obviněná M. Š. jako vedoucí ekonomického úseku byla přímo podřízena řediteli školy s tím, že odpovídala za ekonomickou činnost této školy. Její povinností byla mj. také koordinace inventarizačních prací a spolupráce se správci kabinetů a sbírek, doplňování a aktualizace inventárních knih, byla zodpovědná za vedení účetní a mzdové agendy, vypracování ekonomických rozborů a statistik, měla za povinnost zajišťovat komplexní správu movitého a nemovitého majetku školy a vést jeho operativní evidenci. Obviněný Ing. A. M., CSc., byl jakožto ředitel školy přímo zodpovědný za péči o svěřený majetek a jeho hospodárné využití, za vedení účetní a majetkové evidence, za zabezpečení provádění inventarizace majetku a závazků školy s tím, že zprávu o průběhu a výsledku inventarizace byl povinen překládat ve stanovených termínech radě kraje, stejně jako hlásit zjištěné inventarizační rozdíly s návrhem na jejich vypořádání. Okresní soud k tomu dále rozvedl, že je zřejmé, že obviněný, ač měl za tuto činnost odpovědnost, nemohl ji v celém rozsahu postihnout sám osobně, mohl však vhodným způsobem některé kompetence delegovat, což také i učinil, avšak nezajistil funkční kontrolní mechanismy ve vztahu k takovéto delegaci. Vědomost obviněných o nedostacích je prokazována několika svědeckými výpověďmi, a to zejména svědkyně D. F., a také i tím, že sama spoluobviněná M. Š. přípisem ze dne 7. 6. 1999 upozorňovala ředitele školy obviněného Ing. A. M., CSc., na neprovedení inventarizace majetku školy za rok 1998 a nedostatky při evidenci, nakládání a správě sbírky učebních pomůcek, inventáře a skladů.

Odvolací soud se, pokud jde o tyto závěry, naprosto ztotožnil se soudem první instance a jen doplnil, že o formálnosti prováděných inventarizací svědčí i opakovaně vykazované nulové inventarizační rozdíly, což nemohlo odpovídat reálnému stavu za situace, kdy majetek školy přinejmenším zčásti nebyl řádně evidován. Krajský soud také uvedl, že pokud by byly každoroční inventury řádně prováděny, musel by být postupně vznikající schodek ihned zjištěn. Ve skutečnosti poté, co byla po řadě let provedena řádná a úplná inventarizace majetku školy, byli obvinění překvapeni, jak vysoké jsou zjištěné inventarizační rozdíly. To, že tyto rozdíly mohly zčásti vzniknout i z důvodu nového oceňování části věcí, není tedy rozhodné, když krajský soud znovu připomíná, že není předmětem tohoto řízení a patrně již ani není možné přesně vyčíslit přímé následky jednání obviněných popsaného ve výroku napadeného rozsudku. Ohledně úmyslu obviněného ve vztahu k možnému následku pak odvolací soud uvedl, že okresní soud nepochybil ani v tom, pokud na základě provedených důkazů dovodil subjektivní stránku trestného činu obviněných ve formě nepřímého úmyslu ve smyslu § 4 písm. b) tr. zák., když nelze zpochybňovat, že obvinění dlouhodobě věděli o závažném nepořádku ve škole v oblasti, která je předmětem tohoto řízení. Nakonec i obviněný Ing. A. M., CSc., připustil, že z jeho strany se dá určitá nedbalost vysledovat a že svůj podíl zapříčinil tím, že mohl nějaké věci kontrolovat sám a vůbec měl asi postupovat jinak. Obviněná M. Š. k tomu uvedla, že se dozvěděla, že někdo inventury jen podepsal. Pokud upozorňovala na nedostatky při předávání majetku, tak to bylo z toho důvodu, že lidé, např. laboratoř, si předali velkou sbírku – přístroje, elektrořístroje, počítače, a to bez inventury. Někdy se inventury antedatovaly. Také se stalo, že dali na kraj požadavek na vyřazení nějakého majetku a správce ho ve skutečnosti neměl, pak šli za ředitelem školy, anebo byl dotyčný napsán v rozpise jako správce, aniž by o tom vůbec věděl, a sbírku neměl, tak ji šli hledat a zjistilo se, že někdo sbírku odnesl, potom se objevila někde ve sklepě. Když obviněná zjistila, že to neodpovídá, tak informovala ředitele a nevzpomíná si, že by k tomu dostala nějaký podklad pro zařazení do účetnictví. Od ředitele sama slyšela, že inventury neprobíhají řádně a ti lidé to jen podepisují. Také likvidace nepotřebného majetku, prováděná jen v ojedinělých případech, neprobíhala řádně, což dále obviněná popsala. Obviněný Ing. A. M., CSc., také věděl o tom, že nemají k dispozici protokoly o inventurách. Tyto okolnosti odvolací soud ještě dále rozvedl a závěrem shrnul, že oba obvinění (tedy i Ing. A. M., CSc.) věděli o tom, že inventarizace majetku, evidence majetku, účtování o majetku a jeho likvidace (vyřazování) neprobíhají řádně a oba se vědomě rozhodli situaci neřešit za srozumění s tím, že tak nebudou doklady vedeny řádně a v dokladech sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku a k jejich kontrole budou uvedeny nepravdivé a hrubě zkreslené údaje a že tak budou ohrožena majetková práva školy a Královéhradeckého kraje jako zřizovatele. Krajský soud se tedy ztotožnil jak se

skutkovými závěry nalézacího soudu, tak i se závěry právními v tom, že obvinění naplnili zákonné znaky trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 tr. zák., když byl naplněn i materiální znak tohoto trestného činu.

Nejvyšší soud zdůrazňuje, že objektem trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění je zájem na vedení a uchování řádného účetnictví a dalších dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku, nebo k jejich kontrole. Je zde tedy chráněn zájem adresáta informace na její pravdivosti. Jak mimo jiné vyplývá ze zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění účinném v době spáchání činu, tato norma stanoví požadavky na rozsah a způsob vedení účetnictví (§ 1 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb.). Účetní jednotky jsou zejména povinny účtovat o stavu a pohybu svého majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv (§ 2 zákona č. 563/1991 Sb.) a jsou povinny inventarizovat majetek (§ 6 zákona č. 563/1991 Sb.). Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví především správně, průkazně, srozumitelně, přehledně (§ 8 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb.). Inventarizační účetní jednotky zejména zjišťují skutečný stav veškerého majetku a závazků a ověřují, zda zjištěný skutečný stav odpovídá stavu majetku a závazků v účetnictví (§ 29 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb.).

Účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady nevede ten, kdo si takové knihy nebo doklady vůbec neopatrí nebo si je nevyhotoví, anebo si je sice opatrí či vyhotoví, ale buď je vůbec nevyplňuje, tedy zápisy neprovádí, anebo je vyplňuje nedostatečně, takže nemají příslušné náležitosti a nedávají přehled o stavu hospodaření a majetku či nemohou sloužit k jejich kontrole, k čemuž došlo právě jednáním obviněného Ing. A. M., CSc., ve spojení sjednáním spoluobviněné M. Š. Podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), jenž je účinný od 1. 1. 2005, tedy byl účinný i v době ukončení skutku páchaného obviněným, je ředitel statutárním orgánem školské právnické osoby (§ 131 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb.), přičemž školská právnická osoba má uloženo vést účetnictví podle zvláštních právních předpisů (§ 139 zákona č. 561/2004 Sb.). Obdobné povinnosti byly stanoveny i v době do 31. 12. 2004, kdy podle zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), měly školy vést hospodářskou dokumentaci a účetní evidenci, evidenci majetku ve smyslu § 38a odst. 1 písm. i) cit. zákona č. 29/1984 Sb.; podle zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, potom školu řídil ředitel, odpovědný mimo jiné za využívání svěřených hospodářských prostředků a zpracování výročních zpráv o hospodaření školy (§ 3 odst. 1 zákona č. 564/1990 Sb.). Konkretizace povinností obviněného v jeho postavení a funkci byla provedena v rámci Směrnice č. 7 Rady Královéhradeckého kraje k řízení příspěvkových organizací, na kterou zejména v podrobnostech poukázal odvolací soud v odůvodnění svého rozhodnutí, kde uvedl, že obviněný Ing. A. M., CSc., byl podle čl. 210 odpovědný za péči o svěřený majetek, za vedení účetnictví o něm a majetkovou evidenci a měl mj. povinnost ve stanovených termínech předkládat příslušnému odboru krajského úřadu roční inventarizační zápis. Provedení inventarizace majetku a závazků byl obviněný Ing. A. M., CSc., jako ředitel povinen podle čl. 246 Směrnice zabezpečit a byl povinen rovněž předkládat návrh na vypořádání inventarizačních rozdílů.

Z těchto předpisů tedy jednoznačně vyplývá, že obviněný Ing. A. M., CSc., byl osobou, která měla ve smyslu § 125 odst. 1 tr. zák. zákonnou povinnost zajistit pro výše zmíněnou školu vedení řádného účetnictví (arg. dikce „ač je k tomu podle zákona povinen“). Tato povinnost se ovšem nevztahuje jen k souboru v konečném důsledku vyhotovených listin, ale je třeba na ni nahlížet i ve spojitosti s určitými tomu předcházejícími kroky, spočívajícími například v potřebné kontrole majetku, v jeho evidenci, soupisu apod. Obviněný přitom provedení naznačených kroků nezajistil, a tudíž ani nemohl zajistit zákonem požadované řádné vedení účetnictví ve smyslu § 8 odst. 1 zákona č. 263/1991 Sb., o účetnictví, a v návaznosti na to ve smyslu § 125 odst. 1, alinea první, tr. zák. Existence nedostatků byla zároveň s ohledem na shora uvedený a v rozhodnutí obou soudů podrobně rozvedený skutkový stav věci obviněnému nepochybně známa.

Pokud obviněný v této souvislosti namítá, že on sám fakticky účetnictví nevedl, ale činila takto obviněná M. Š., a proto pokud je postižen za takové jednání, pak je odsouzen za jednání jiné osoby, pak Nejvyšší soud zdůrazňuje, že obviněný sice nebyl přímo osobou, která fakticky vedla účetnictví,

nicméně byl osobou, jež byla za vedení účetnictví a jeho správnost odpovědná. Obviněný si přitom podle skutkových zjištění učiněných soudy v rámci předcházejícího trestního řízení ve věci, jak již bylo výše uvedeno, byl vědom pochybení při zpracování a vedení účetních podkladů a účetnictví (byl na ně několikrát upozorňován) a tento stav nijak nezměnil a pochybení nijak nenapravit. Za takových okolností pak obviněný není trestně odpovědný za jednání spoluobviněné M. Š., ale pouze za své zaviněné jednání. Námitka obviněného včetně té části, v níž dovozuje k uvedeným skutečnostem nedostatek svého zavinění, je tak v celém rozsahu nedůvodná.

Pokud jde o údajné nenaplnění alinea první § 125 odst. 1 tr. zák., vychází Nejvyšší soud ze své ustálené judikatury, kterou dovolatel dokonce ve svém dovolání cituje, že účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady nevede nejen ten, kdo si takové knihy nebo doklady vůbec neopatrí nebo si je nevyhotoví, ale i ten, kdo si je sice opatrí či vyhotoví, ale buď je vůbec nevyplňuje, tedy zápisy neprovádí, anebo je vyplňuje nedostatečně, takže nemají příslušné náležitosti a nedávají přehled o stavu hospodaření a majetku či nemohou sloužit k jejich kontrole. K tomuto výkladu a k námitce, že jde o výklad rozšiřující, považuje Nejvyšší soud za nutné uvést, že tento výklad není rozšiřující, je navíc zásadně přípustný a již vůbec ne mimo hranice vymezeného pojmu a předmětné skutkové podstaty, ale přesně odpovídá dikci a smyslu uvedeného ustanovení. Pojem nevede znamená neprovádění zápisů, nezakládání příslušných dokladů, a to i o provedených inventurách, a proto se nevztahuje jen na případ, kdy si pachatel vůbec neopatrí nebo nevyhotoví příslušné účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady. Z těchto důvodů nepovažuje Nejvyšší soud za potřebné v žádném směru svůj výklad měnit. Oba soudy také dostatečně vysvětlily, v čem spočívalo ono „nevedení“ příslušných účetních dokladů, přičemž v tomto směru Nejvyšší soud poukazuje na výrok rozsudku nalézacího soudu, kde se uvádí, že i v důsledku popsání jednání obviněného Ing. A. M., CSc., „... majetek školy nebyl řádně evidován, likvidovaný majetek nebyl řádně protokolárně a následně účetně vyřazován z účetních evidencí, nebylo řádně účtováno o spotřebě materiálu a nebylo účtováno o majetku vedeném v operativní evidenci na podrozvahových účtech, ...“, který je pak náležitě v odůvodnění rozhodnutí obou soudů rozveden a odůvodněn. Není proto důvodná ani námitka, že jeho jednáním nebyla naplněna alinea první § 125 odst. 1 tr. zák.

Další námitka dovolatele spočívala v tom, že soud nemohl z ničeho dovodit vědomost obviněného ohledně ohrožení majetkových práv školy či jejího zřizovatele. Soud podle obviněného vychází ohledně porušení majetkových práv jiného jen z toho, že naprosto každé uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslujících údajů v účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech vede automaticky k ohrožení majetkových práv jiného, avšak dovolatel se s tímto nemůže ztotožnit, neboť takový závěr je v rozporu se všemi třemi alineami odstavce 1 § 125 tr. zák.

Nejvyšší soud s odkazem na již shora shrnuté závěry soudů obou stupňů poukazuje na to, že soudy obou stupňů spatřovaly v jeho jednání naplněný zákonný znak zavinění ve formě nepřímého úmyslu, neboť obviněný vzhledem k výše uvedeným a v napadených rozhodnutích blíže specifikovaným dokumentům souvisejícím s výkonem jeho funkce byl obeznámen se svými povinnostmi a měl dostatečnou povědomost o tom, za jakým účelem musí být vedeno u příslušných subjektů účetnictví a že toto účetnictví ve shora uvedeném rozsahu vedeno řádně není. Přes tuto svou řádně v řízení prokázanou vědomost, jak nakonec i sám v určitém rozsahu připustil ve své výpovědi, řadu takových neodkladných a nezbytných úkonů v tomto smyslu neučinil, přičemž zejména nečinil nic. Čím by napravit pochybení v inventarizaci, na která byl několikrát upozorňován. Proto správně soudy obou předchozích instancí mohly uzavřít, že obviněný věděl, že svým jednáním, ve formě opomenutí konání, ke kterému byl podle zákona, všech zjištěných okolností a svých poměrů povinen (§ 89 odst. 2 tr. zák.), může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn, tak jak je uvedeno v ustanovení § 4 písm. b) tr. zák. Dále je třeba také upozornit na to, že k naplnění této skutkové podstaty postačí ohrožení majetkových práv jiného, nemusí tedy dojít k jejich narušení, a v tomto směru skutková zjištění soudů obou stupňů vytváří dostatečně spolehlivý podklad pro závěr o vině obviněného jednáním, které je blíže popsáno ve skutkové větě výroku o vině Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou. Přitom je třeba zdůraznit, že šlo o majetková práva Střední průmyslové školy elektrotechnické v D. a Královéhradeckého kraje jako jejího zřizovatele

a nikoli jen o právu chráněné zájmy, jak se snaží v odůvodnění dovolání tvrdit dovolatel, což vyplývá mimo povahy těchto majetkových práv také z toho, že následkem, resp. účinkem činu obviněného byl mimo jiné i vznik schodku na předmětném majetku, jehož úhradu je možné na základě odpovědnosti osob, které ho způsobily, požadovat podle pracovněprávních předpisů, a to i v rámci řízení o náhradě škody, jak se také nakonec v rámci adhezního řízení v této věci i stalo, byť byl nakonec poškozený Královéhradecký kraj, se sídlem H. K., pro nutnost provádění dalšího dokazování podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázán se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Poslední výhrada právní povahy ze strany dovolatele směřovala k ohrožení majetkových práv jiného a obviněný namítl, že práva školy nelze nazvat majetkovými právy jiného, když škola je účetní jednotkou, o jejímž případném porušování povinností při vedení účetnictví se v tomto řízení jedná, a nemůže tedy být „jiným“ ve smyslu § 125 odst. 1 tr. zák.

S tímto názorem nemůže Nejvyšší soud souhlasit, neboť pojem „jiného“ se vztahuje k pachateli trestného činu podle § 125 odst. 1 tr. zák. a nikoli k účetní jednotce, v rámci níž došlo k nevedení účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, nebo k uvádění nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů v takových účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech. To vyplývá z korelace slovního vyjádření „Kdo nevede ...“ a „ohrozí tak majetková práva jiného“, čímž je míněn „jiný“, tedy rozdílný subjekt od pachatele. Tento výklad pak odpovídá i smyslu tohoto ustanovení (výklad teleologický), které chrání zájem na vedení a uchování řádného účetnictví a dalších dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, což má pak zásadní význam jak ve vztahu k subjektu, o jehož účetnictví se jedná (zde navíc i jeho zřizovatele), tak i navenek ve vztahu k jeho obchodním i jiným partnerům, s kterými vstupuje takový subjekt do právních vztahů, přičemž je třeba zdůraznit, že objekt tohoto ustanovení nelze zužovat pouze na druhý zájem, neboť to by bylo v rozporu s jeho účelem. Z tohoto důvodu obviněný Ing. A. M., CSc., mohl svým jednáním poškodit majetková práva Střední průmyslové školy elektrotechnické v D. a Královéhradeckého kraje jako jejího zřizovatele, a to přesto, že byl ředitelem uvedené školy a jako takový byl oprávněn jménem školy jednat navenek. V tomto směru nikoli nalézací či odvolací soud, ale právě dovolatel použil ustanovení § 90 odst. 2 tr. zák. a ztotožnil účetní jednotku jako subjekt, za který byl obviněný v určitém rozsahu oprávněn jednat, přímo právě s tímto subjektem, konkrétně Střední průmyslovou školou elektrotechnickou v D., ač ve skutečnosti jde o dva fakticky i právně zcela rozdílné subjekty. K tomu Nejvyšší soud podotýká, že ustanovení § 90 odst. 1, 2 tr. zák. na ustanovení § 125 odst. 1 tr. zák. nedopadá, neboť u trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 tr. zák. zákon nevyžaduje konkrétní nebo speciální subjekt, když tohoto trestného činu se může dopustit kdokoli, byť zpravidla to bude osoba, která má přístup k účetním knihám, zápisům nebo jiným dokladům a která je v takové funkci nebo postavení, v němž je odpovědná za jejich správnost (může to být např. ředitel, ale i účetní nebo jiná podobná odpovědná osoba). V souvislosti s poškozením majetkových práv je trestně stíhán obviněný jako fyzická osoba, která zapříčinila svým opomenutím vytýkané porušování povinností při vedení účetnictví, které se ve výsledku dotklo, a to nejen ve formě zákonem požadovaného ohrožení, ale i ve formě poruchy, jak majetkových práv uvedené školy, tak zejména i majetkových práv zřizovatele školy, Královéhradeckého kraje, kterážto práva byla v napadených rozhodnutích i náležitě specifikována. Z těchto důvodů jsou i tyto námitky zcela nedůvodné.

Nejvyšší soud proto s ohledem na všechny skutečnosti uvedené výše dospěl k závěru, že napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 6. 2008, sp. zn. 10 To 200/2008, jakož i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 23. 4. 2008, sp. zn. 10 T 154/2007, nevykazují takové vady, pro které by je bylo nutno z některého důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zrušit. Soud prvního stupně jako soud nalézací objasnil a posoudil všechny skutečnosti rozhodné z hlediska skutkového zjištění, které pak v souladu se zákonem právně kvalifikoval, a s jeho skutkovými i právními závěry se pak ztotožnil i soud druhého stupně, jako soud odvolací, který po řádném a důkladném přezkoumání rozhodnutí nalézacího soudu

po skutkové i právní stránce a v rozsahu vymezeném odvoláním obžalovaného toto odvolání podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl, přičemž se současně bez pochybností a logicky vypořádal se všemi pro tento důvod relevantními námitkami obviněného uplatněnými v rámci odvolacího řízení. Z obsahu dovolání a po porovnání námitek v něm uvedených s námitkami uplatněnými v odvolání, jakož i s přihlédnutím k tomu, jakým způsobem se s nimi vypořádal odvolací soud, je patrné, že rozhodnutí dovoláním napadené a řízení jemu předcházející netrpí vytýkanými vadami. Z těchto důvodů je třeba jednoznačně dospět k závěru, že jde v případě obviněného Ing. A. M., CSc., o dovolání zjevně neopodstatněné, a proto je Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl. Své rozhodnutí přitom učinil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.